

شیوه نامه اجرایی فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت در داخل و خارج کشور

مقدمه: به استناد آئین نامه فرصت پژوهشی کوتاه مدت برای دانشجویان دکتری داخل به شماره ۴/۲۵۷۲۰۷ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۰۳ این شیوه نامه تدوین و به اجرا گذاشته می شود.

اهداف و تعاریف:

این شیوه نامه (دستورالعمل اجرایی) باهدف واگذاری اختیارات حوزه ستادی وزارت به مؤسسات، و تشویق دانشجویان دکتری داخل به توسعه فعالیت های علمی و پژوهشی و با استناد به آیین نامه فرصت پژوهشی کوتاه مدت برای دانشجویان دکتری داخل به شماره ۴/۲۵۷۲۰۷ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۰۳ و مصوبات شورای مرکزی بورس تهیه شده است. مؤسسات می توانند طبق این شیوه نامه در قالب سهمیه های تخصیص داده شده، تعداد مشخصی از متقاضیان واجد شرایط خود را انتخاب و به فرصت تحقیقاتی در داخل یا خارج از کشور اعزام کنند. سهمیه مؤسسات همه ساله براساس نیازمندی های کشور و منابع موجود، طبق مصوبات شورای مرکزی بورس تعیین و از سوی اداره کل بورس به مؤسسات ابلاغ می شود.

وزارت: وزارت علوم تحقیقات و فناوری

سازمان: سازمان امور دانشجویان

اداره کل بورس: اداره کل بورس و اعزام دانشجویان خارج

موسسه: دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی دولتی و غیردولتی است که دارای مجوز پذیرش دانشجوی دوره دکتری از وزارت هستند.

ماده ۱: شرایط متقاضی

۱- بیش از سه سال از شروع دوره تحصیلی دکتری به هنگام معرفی از طرف موسسه نگذشته باشد.

تبصره ۱: معرفی از طرف موسسه برای دانشجویان شاغل به تحصیل در دوره دکتری مستقیم تا یکسال قبل از اتمام سنوات مجاز دوره مذکور با رعایت سایر ضوابط و مقررات بلامانع می باشد.

۲- دانشجوی تمام وقت دوره های حضوری مؤسسات یا پژوهشگاه های دولتی باشد.

تبصره ۲: به دانشجویان واجد شرایط شاغل به تحصیل در دوره دکتری پژوهش محور (قبولی آزمون دوره دکتری نیمه متمرکز سازمان سنجش آموزش کشور و بدون پرداخت شهریه) مشابه سایر دانشجویان دوره روزانه تسهیلات تعلق می گیرد.

۳- آزمون جامع را با موفقیت گذرانده و طرح پیشنهادی رساله دکتری وی نیز تصویب شده باشد.

۴- پذیرش مرتبط با موضوع رساله دکتری خود را از یک موسسه معتبر مورد تایید وزارت (دانشگاه های گروه الف (ممتاز) و گروه ب (خوب) یا مؤسسات وابسته به آن (قابل مشاهده در پایگاه اطلاع رسانی اداره کل امور دانش آموزان)، استاد راهنما و گروه تخصصی موسسه محل تحصیل متقاضی، ارائه کند. موارد خاص با ذکر دلایل توجیهی از طرف گروه آموزشی و دانشگاه قابل بررسی است.

تبصره ۳: حداکثر زمان جهت ارائه روادید و خروج از کشور از زمان شروع به تحصیل با رعایت سنوات مجاز دوره دکتری به مدت ۴۸ ماه می باشد و دوره فرصت تحقیقاتی جزء سنوات تحصیلی مجاز دوره دکتری محسوب می شود.

تبصره ۴: تاریخ شروع فرصت تحقیقاتی داخل حداکثر تا ۴۸ ماه پس از زمان شروع به تحصیل با رعایت سقف سنوات مجاز تحصیلی قابل اقدام می باشد.

تبصره ۵: در صورت استفاده از مرخصی بدون استفاده از سنوات تحصیلی با تایید دانشگاه محل تحصیل ، مدت مذکور قابل احتساب می باشد.

۵- برای فرصت تحقیقاتی خارج در کشورهای انگلیسی زبان ارائه گواهی معتبر مبنی بر احراز حداقل حد نصاب ۵۰ درصد از نمره زبان از یکی از آزمونهای: MSRT ، TOEFL:PBT ، IELTS یا TOLIMO یا TOEFL:IBT و برای دانشجویان گروه پزشکی دانشگاه تربیت مدرس احراز حداقل حدنصاب ۵۰ درصد از آزمون MHLE قابل قبول می باشد .

تبصره ۶: برای متقاضیان فرصت تحقیقاتی خارج در کشورهای غیر انگلیسی زبان مدرک معتبر زبان آکادمیک موسسات آن کشور به تشخیص اداره کل بورس قابل قبول می باشد .

تبصره ۷: چنانچه گواهی مذکور در طول دوره دکتری معتبر باشد قابل قبول است .

تبصره ۸: برای متقاضیان فرصت تحقیقاتی داخل کشور احراز حدنصاب نمره زبان معتبر برای گذراندن امتحان جامع با نظر دانشگاه محل تحصیل بلامانع می باشد.

ماده ۲: فرآیند انجام کار :

موسسات ضمن رعایت کلیه مواد این شیوه نامه می بایست مدارک مورد نیاز دانشجویان واجد شرایط فرصت تحقیقاتی را جهت طی مراحل زیر تهیه و از طریق سامانه جامع امور دانشجویان (سجاد) به اداره کل بورس ارسال نمایند
۱- تکمیل کاربرگهای اطلاعات مربوط به متقاضی استفاده از فرصت تحقیقاتی همراه با معرفی نامه معاونت آموزشی یا پژوهشی موسسه و ارسال از طریق سامانه سجاد .

تبصره ۹: در راستای سیاست های کاهش مراجعین ، پیگیری امور در صورت نیاز در اول و ۱۵ هر ماه از طریق نماینده موسسه صورت می گیرد.

۲- اخذ تعهد محضری مورد تایید دفتر حقوقی موسسه مطابق با نمونه مورد تایید دفتر حقوقی سازمان (پیوست ۱)

تبصره ۱۰: بدیهی است تطبیق سند تعهد با نمونه تعیین شده دفتر حقوقی سازمان برعهده دفتر حقوقی موسسه می باشد .
میزان ضمانت مالی جهت فرصت تحقیقاتی و آموزش رایگان دانشجویان که باید هنگام تشکیل پرونده از دانشجو اخذ گردد به شرح ذیل می باشد.

تضمین مالی جهت فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت در داخل و خارج از کشور: دانشجویان بورسیه و غیربورسیه:

متقاضی	دانشجویان روزانه و بورسیه و غیر بورسیه	آموزش رایگان هر هر مقطع
فرصت تحقیقاتی خارج	۱۵۰۰۰۰۰۰۰ (یک میلیارد و پانصد میلیون ریال)	۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال (یکصد و پنجاه میلیون ریال)
فرصت تحقیقاتی داخل	۲۰۰۰۰۰۰۰ (دویست میلیون ریال)	----

- شرایط ضامنین در پیوست شماره ۲ شیوه نامه مذکور مشخص شده است .

تبصره ۱۱: برای فرصت تحقیقاتی داخل یک نفر ضامن و برای فرصت تحقیقاتی خارج دو نفر ضامن طبق شرایط ضامنین پیوست شماره ۲) الزامی می باشد.

تبصره ۱۲: سپردن وثیقه ملکی برای فرصت تحقیقاتی خارج از کشور وفق مقررات دفتر حقوقی سازمان بلامانع است.

۳- صدور نامه حمایت مالی از طریق اداره کل بورس .

۴- پرداخت ارزی یا ریالی به نرخ ارز سامانه بانک مرکزی جمهوری اسلامی بر مبنای نرخ روز پرداخت به دانشجو پس از اخذ روادید توسط سازمان یا موسسه انجام خواهد شد.

۵ - نامه اخذ مجوز خروج از کشور به سازمان وظیفه عمومی، بر اساس مکاتبات دانشگاه با اداره کل امور دانشجویان داخل انجام خواهد شد .

ماده ۳: مزایا :

الف- فرصت تحقیقاتی خارج :

۱- برای دانشجویان بورسیه پرداخت حداکثر شش ماه مقرری ارزی، یا ریالی بر اساس مصوبات هیأت محترم وزیران .

تبصره ۱۳: برای دانشجویان بورسیه، حداکثر شش ماه مقرری ارزی با تقبل صددرصد معادل ریالی به **نرخ سامانه** بانک مرکزی یا به صورت ریالی (**در صورت وجود اعتبار**) از طرف سازمان یا موسسه انجام می شود.

تبصره ۱۴: برای دانشجویان غیربورسیه و پژوهش محور (قبولی آزمون دوره دکتری نیمه متمرکز سازمان سنجش آموزش کشور و بدون پرداخت شهریه) پرداخت حداکثر شش ماه مقرری ارزی یا ریالی با پرداخت درصدی از معادل ریالی مقرری ارزی به نرخ سامانه بانک مرکزی طبق مصوبات شورای مرکزی بورس از طرف سازمان یا موسسه انجام می گردد.

تبصره ۱۵: با توجه به مصوبه شورای مرکزی بورس ۱۳۹۹/۱۰/۱۰ بمنظور مشارکت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و بهره مندی کامل دانشجویان از مزایای فرصت های تحقیقاتی، در صورت نیاز علاوه بر روش کنونی (پرداخت از سوی سازمان مستقیماً به ذینفع)، اعتبار مربوط به هر دانشگاه به صورت کمک به دانشگاه پرداخت می گردد و عملکرد آن توسط اداره کل بورس و اعزام دانشجویان کنترل می شود.

تبصره ۱۶: چنانچه دانشجویان دوره دکتری برای انجام فرصت تحقیقاتی از حمایت سایر نهادها برخوردار شوند مابه التفاوت (در صورت تعلق) وفق مقررات قابل بررسی می باشد.

۲- **کمک هزینه ریالی** دانشجویان بورسیه و غیربورسیه بابت جبران بخشی از هزینه بلیط رفت و برگشت و بیمه به شرح جدول ذیل قابل پرداخت است .

نوع دانشجو	استرالیا ، زلاندنو، کانادا، امریکا، ژاپن، افریقای جنوبی، امریکای لاتین	کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا و اروپایی	ترکیه ، لبنان، هند ، روسیه و سایر
بورسیه و غیر بورسیه و پژوهش محور(قبولی آزمون)	۹۰۰۰۰۰۰۰ ریال (نود میلیون ریال)	۵۵۰۰۰۰۰۰ ریال (پنجاه و پنج میلیون ریال)	۳۵۰۰۰۰۰۰ ریال (سی و پنج میلیون ریال)

ب- فرصت تحقیقاتی داخل

۱- کمک هزینه پژوهش بر اساس مصوبات شورای مرکزی بورس برای تحقیقات نظری به میزان ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ (یکصد میلیون) ریال و برای تحقیقات تجربی و فنی مهندسی به میزان ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ (یکصد و پنجاه میلیون) ریال به منظور تامین بخشی از کمک هزینه‌های تحقیقات دانشجویان بورسیه و غیربورسیه از اعتبارات سازمان در **چهارچوب اعتبارات تخصیص یافته** به موسسه محل انجام تحقیقات **جهت هزینه کرد** مطابق جدول ذیل پرداخت می شود .

جدول نحوه هزینه کرد ، کمک هزینه پژوهشی فرصت تحقیقاتی داخل کشور در موسسه محل تحقیق دانشجو :

بابت	درصد	هزینه کرد
بعنوان GRANT در اختیار استاد راهنما قرار گیرد .	۳۰٪	استاد راهنما میزبان
مواد و تجهیزات مصرفی آزمایشگاهی و خدمات انفورماتیک و کمک هزینه مسکن و خوابگاه.	۳۰٪	خدمات
در صورت استفاده دانشجو از خوابگاه در اختیار معاونت دانشجویی قرار گیرد و در غیر اینصورت پس از ارائه مستندات از طریق دانشگاه به دانشجو پرداخت شود.	۲۰٪	مسکن و خوابگاه
هدایت و راهبری امور دانشجویان	۲۰٪	موسسات

تبصره ۱۷: در صورتی که محل انجام تحقیقات داخل کشور از میان موسسات غیر وابسته به وزارت باشد، موافقت موسسه محل تحصیل در مورد واریز مبلغ کمک هزینه پژوهشی به حساب موسسه محل تحقیق الزامی است. بنابراین کمک هزینه پژوهشی در وجه موسسه محل تحصیل پرداخت خواهد شد.

۲- در طول مدت استفاده دانشجو از فرصت تحقیقاتی داخل ، مقرری ریالی طبق حکم فرصت تحقیقاتی بر مبنای ۱/۵ برابر مقرری دانشجویان بورسیه مؤسسه محل تحقیق که توسط اداره کل بورس تهیه و ابلاغ می گردد پرداخت می شود.

تبصره ۱۸: **مقرری برای محل تحقیقاتی که در لیست مقرری دانشجویان بورسیه وزارت نباشد به میزان مقرری مندرج در لیست مقرری دانشجویان بورسیه وزارت در همان شهر یا استان محل تحقیق پرداخت می شود.**

ماده ۴ : سایر مقررات

- ۱- رعایت شئون اخلاقی منطبق بر موازین و مقررات جمهوری اسلامی ایران از طرف دانشجویان لازم الاجراست .
- ۲- دانشجو موظف است، پس از بازگشت از فرصت تحقیقاتی ضمن اعلام مراجعت، گزارش کاملی از فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی خود را که با تأیید استاد راهنما رسیده باشد با تأیید موسسه محل تحصیل به اداره کل بورس ارائه نمایند
- ۳- دانشجو موظف است در صورت انجام تحقیقات کمتر از شش ماه، به تشخیص اداره کل با اداره کل بورس به امور مالی سازمان یا مؤسسه مبالغ اضافه دریافتی را مسترد نماید.

تبصره ۱۹: ملاک عمل جهت تسویه حساب فرصت تحقیقاتی خارج از کشور مدت اقامت دانشجو در کشور محل تحقیق و برای فرصت کوتاه مدت تحقیقاتی داخل مدت حضور در موسسه محل تحقیق می باشد.

۴- دانشجو موظف است پس از اتمام دوره تحقیقات حداکثر ظرف مدت شش ماه به کشور مراجعت نماید در غیر اینصورت نسبت به استرداد هزینه های انجام شده و خسارات وارده طبق تعهد مأخوذه اقدام می شود .

تبصره ۲۰: در صورت تمدید دوره تحصیلی دانشجو برای نیمسال نهم توسط موسسه ، این مدت بدون پرداخت هزینه تا یکسال با رعایت سقف سنوات مجاز تحصیلی قابل افزایش است.

۵- چنانچه دانشجوی بورسیه تحقیقاتی خارج از کشور به هردلیل و به تشخیص اداره کل بورس در مهلت مقرر موفق به دریافت هزینه های تحقیقاتی استحقاقی نگردد و به ایران مراجعت کند. پس از ارسال درخواست توسط موسسه محل تحصیل معادل ریالی معوقه های ارزی وی، در ایران به نرخ رسمی ارز تاریخ پایان حکم فرصت تحقیقاتی، در صورت وجود اعتبار، قابل پرداخت است .

تبصره ۲۱: پرداخت هزینه های پیش بینی نشده و غیر مترقبه با تصویب شورای مرکزی بورس بلامانع است .

۶- دانشجو موظف است در طول فرصت کوتاه مدت تحقیقاتی به طور تمام وقت، بر مبنای موضوع رساله خود به پژوهش بپردازد در صورت عدم رعایت این تکلیف و مبادرت به امور غیرپژوهشی حمایت مالی وی قطع شده و مکلف به استرداد وجوه دریافتی و پرداخت خسارت با تشخیص اداره کل بورس خواهد بود.

۷- دانشجو موظف است پس از اتمام فرصت کوتاه مدت پژوهشی ، بی وقفه به دانشگاه محل تحصیل خود مراجعت و ضمن معرفی خویش، گزارش جامعی از فعالیت های پژوهشی و نتایج آن ارایه و به تایید استاد راهنما و موسسه محل تحصیل برساند و نسخه ای از آن را نیز به اداره بورس تحویل دهد.

۸- با توجه به متفاوت بودن ماهیت تعهد خدمت ناشی از فرصت تحقیقاتی با تعهد آموزش رایگان ، لذا دانشجویان طبق تعهد و تضمین محضری که سپرده اند موظفند پس از اتمام فرصت تحقیقاتی به کشور مراجعت و دو برابر مدت استفاده از فرصت مذکور را پس از فارغ التحصیلی مطابق ضوابط در داخل کشور خدمت نمایند ضمناً "فعالیت های پژوهشی از قبیل دستیار پژوهشی یا گذراندن دوره پسا دکترا داخل با تائید دانشگاه نیز به منزله انجام تعهدات محسوب می شود. در غیر اینصورت وفق سند تعهد مأخوذه و قوانین و مقررات حاکم ، اقدام قانونی صورت می پذیرد.

۹- مزایای مندرج در این شیوه نامه امتیاز اعطایی سازمان بوده و صرفاً " در صورت تامین اعتبار قابل پرداخت می باشد.

۱۰- نظارت بر حسن اجرای این شیوه نامه، به عهده سازمان می باشد ..

ماده ۵ :

این شیوه نامه مشتمل بر ۵ ماده و ۲۱ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۰ به تصویب شورای مرکزی بورس رسیده و از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است. و کلیه شیوه نامه های مغایر با آن لغو می گردد.

شرایط ضامنین :

۱- طبق متمم شیوه‌نامه اجرایی فرصت‌تحقیقاتی کوتاه‌مدت داخل و خارج از کشور سال ۹۵ در مورد شرایط ضامنین به شرح ذیل :

تعداد ضامنین دو نفر بوده و برای ضمانت ضروری است که حداقل دارای یکی از شرایط ذیل باشند:

۱- کارمندان رسمی دولت و نهادهای عمومی غیر دولتی از قبیل شهرداری‌ها و نیز نهادهای مأمور به خدمات عمومی از قبیل سازمان تأمین اجتماعی و هلال احمر و غیره

۲- کارکنان شرکت‌های سهامی عام از قبیل تمامی بانک‌های خصوصی و دولتی مشروط بر اینکه خالص دریافتی حقوق و مزایای آنها بر حسب آخرین حکم کارگزینی حداقل ۱/۲۰ مبلغ وثیقه مربوطه باشد.

۳- وکلای دادگستری، پزشکان و مهندسان عضو سازمان نظام‌مهندسی، کارشناسان رسمی‌دادگستری، حسابداران رسمی. با ارائه پروانه کار معتبر در زمان ارائه .

۴- دارندگان مشاغل آزاد از قبیل تجار، کسبه و... با ارائه پروانه کسب معتبر مشروط بر این که به تشخیص دفتر حقوقی موسسات، توان پرداخت خسارت را دارا باشند.

۵- بازنشستگان کشوری و نهادهای عمومی با ارائه گواهی کسر از حقوق به مبلغ ۱/۲۵ هزینه‌هایی که مقرر است برای دانشجو انجام شود در روز معرفی، مشروط بر اینکه از بستگان درجه اول و دوم دانشجو باشند.

۶- در خصوص کارکنان و بازنشستگان نیروهای مسلح پذیرش ضمانت موکول به معرفی نهاد مربوطه است.

۷- طلاب حوزه علمیه و روحانیون با گواهی مرکز مدیریت حوزه علمیه شهر مربوطه.

۸- کارکنان شرکت‌هایی غیر از شرکت‌های سهامی عام و بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی در صورتی که حداقل یکی از ضامنین بستگان درجه اول و یا دوم دانشجو باشند.

۹- کارکنان رسمی و اعضای هیات علمی رسمی دانشگاه‌های غیر انتفاعی.

تبصره: در صورت رسمی نبودن صرفاً برای بستگان درجه اول مورد قبول است.

۱۰- در غیراز موارد فوق در صورت تأیید ضمانت ضامن توسط دفتر حقوقی دانشگاه‌ها و یا موسسات، ضمانت مورد قبول خواهد بود.

۳- وثیقه ملکی

ملک مورد وثیقه اعم از اینکه دارای اعیان است یا خیر ، باید شش دانگ - و طلق بوده و در رهن یا موقوفه نباشد .

تبصره : در خصوص املاک موقوفه عام آستان قدس رضوی و نهادهای مشابه که عرصه آنها موقوفه هستند ، به شرط اینکه وثیقه گذار نسبت به اعیان آن مالکیت داشته باشد. و نهاد مربوطه نیز موافقت خود را با توثیق اعلام نماید ، قابل پذیرش خواهند بود .

یادآوری: فک رهن سند تعهد ماخوذه، پس از ارائه گواهی انجام کار دو برابر مدت استفاده از تسهیلات فرصت‌تحقیقاتی امکان پذیر می‌باشد.

